

Je lenochod opravdu takový spáček?

Lenochodi jsou často prezentováni jako nemožně nemotorná, pomalá a v podstatě „líná“ zvířata. Skutečnost je však trochu jiná. Předně víme, že dnešní lenochodi jsou představiteli dvou odlišných a dlouhodobě izolovaných linií, z nichž každá vytvořila nepřehledné množství pozemních forem různých velikostí, od poměrně malých druhů po hotové obry, kteří ale všichni poměrně nedávno vymřeli. Dnešní „zpomalený“ stromový lenochod je ve skutečnosti osvědčená forma, která přežila „nedávné“ rozsáhlé vymírání. Je pravda, že to není zrovna hyperaktivní zvíře, ale to je logické, vždyť trávení rostlinné potravy nejde příliš uspěchat. Z lidské péče třeba víme, že takový lenochod může prospat až 16 hodin denně. Výzkum v zoologických zahradách nám poskytuje řadu jedinečných informací, které mohou platit i pro volně žijící zvířata. V případě lenochoda pak vyvstala otázka, zda i ve volné přírodě prospí tolik času. Dalo by se očekávat, že na to nemá čas, protože musí shánět potravu a dávat si pozor na predátory. Nejnovější výzkum tento předpoklad potvrdil, a tak víme, že lenochodi v přírodě prospí jen necelých 10 hodin denně. Že by tedy etologie volně žijících lenochodů mohla být o poznání záživnější, než jsme si dosud mysleli? (Biology Letters 2008, doi: 10.1098/rsbl.2008.0203)

Jan Robovský, PŘF JU

Nový pohled na tvorbu jaderných tělísek

Koncem září jsem se vrátil z Cold Spring Harbor, kde se konalo sympozium „Dynamic Organization of Nuclear Function“ – vrcholné setkání vědců zabývajících se buněčným jádrem. Jednu z nejzajímavějších přednášek tam měl Miroslav Dunder z oddělení buněčné biologie na Lékařské fakultě Univerzity Rosalindy Franklinové v Chicagu. Nazval ji „De novo formation of a subnuclear body“.

Buněčné jádro je komplexní organela, která obsahuje nejen DNA, ale také řadu struktur a tělísek, jejichž funkce jsou známy jen částečně. Tato jaderná tělíska nejsou ohraničena žádnými membránami a čile komunikují se svým okolím. Jedna ze základních nevyřešených otázek

buněčné biologie je, jakým způsobem tyto struktury vznikají. Jejich vznik se dnes vysvětluje dvojným způsobem: buďto jsou jaderná tělíska formována kolem jednoho či více proteinů, které tvoří jejich kostru, nebo neexistuje žádná kostra, ale tělíska vznikají z jednotlivých komponent na principu samoorganizace. Pro otestování těchto modelů využil Miroslav Dunder Cajalovo tělísko (viz Vesmír 79, 563, 2000/10), jadernou strukturu objevenou před více než sto lety španělským cytologem Ramónem y Cajalem. Znehybněním jednotlivých složek Cajalova tělíska M. Dunder zjistil, že morfologicky normální plně funkční Cajalovo tělísko může být vytvořeno *de novo* a že všechny funkční složky v tělísku jsou schopny iniciovat vznik nového tělíska. Odhalil tak jedno ze současných „tajemství“ buněčné biologie, prokázal, že jaderné struktury vznikají samoorganizací. Je velmi pravděpodobné, že i další buněčné struktury vznikají podobným mechanismem.

Poznámka red.: Práce již byla 23. října publikována on line v časopise Science, viz DOI 10.1126/science.1165216.

Ivan Raška,
Ústav buněčné biologie
a patologie 1. LF UK

Milionová kondori

Kondor kalifornský je jedním ze symbolů americké ochrany přírody. Po staletí byl loven a huben natolik efektivně, že ho lidé málem vyhladili z povrchu zemského. Díky odchycení posledních několika jedinců a jejich úspěšnému odchovu v zajetí se však druh podařilo v kritickém okamžiku zachránit. Nyní již několik let probíhá program, s jehož pomocí se mají kondori vracet do volné přírody (viz Vesmír 82, 283, 2003/5). Celosvětová populace se dnes skládá z asi 150 jedinců kroužících nad americkým jihozápadem a ze stejného počtu exemplářů držných v zoologických zahradách. Zdá se tedy, že druh je již mimo bezprostřední ohrožení a čeká jej jen šťastná budoucnost.

Zdání je však klamné. Kondory drží při životě pouze obrovské lidské úsilí. Volně žijící populace totiž musí být neustále doplňována jedinci z odchovů (podobně jako si u nás myslivci pěstují bažanty), jinak by opět vyhynula. Zachovávaní současné populace kondorů stojí pět milionů dolarů ročně, a kdyby se počet vypuštěnců zvýšil, částka by samo-

zřejmě narostla. Volně žijící kondori totiž mají vysokou úmrtnost, která převyšuje jejich rozmnožovací schopnosti. Uvedený příklad slouží jako pěkná ukáзка zmýlenosti „myšliveckého přístupu“ k ochraně volně žijících živočichů – daří-li se nějakému druhu v přírodě špatně, není nic snazšího než podporovat jeho stavy vypuštěnými jedinci a bude všechno zase v nejlepším pořádku...

Jak se zdá, úplně v pořádku to není, pokud tedy nechceme mít z kondorů jen jakousi živou ozdobu nad Grand Canyonem, která je plně závislá na naší vůli podobně jako poutová atrakce. Co se s tím ale dá dělat? Řešení je překvapivě snadné... Molly Churchová a její kolegové z Kalifornské univerzity zjistili, že se kondori často živí mršinami zvířat, která byla zastřelena místními lovcí. Tato strava však není zdravotně nezávadná, protože obsahuje olovo z nábojů, které zůstanou v těle zvířete. Je proto potřeba buď v oblastech výskytu kondorů nelovit, nebo kulky z ulovených těl vybírat, popří-

**THALIA
PICTA**
VILOVÁ 16
100 00 PRAHA 10
S.R.O.

**PROFESIONÁLNÍ
FOTOLABORATOŘ
& DIGITÁLNÍ STUDIO**
RÁMEČKOVÁNÍ DIA
DIA Z NEGATIVU
RUČNÍ ZVĚTŠENINY
VELKOPLOŠNÝ TISK
DIADUPLIKÁTY
PRODEJ FILMŮ
KODAK Q-LAB
PROCES E6
DIGILAB FUJI
FRONTIER
DOBÍRKY
LIGHTJET
KLIPY
PUSH
C 41
Č B

PONDĚLÍ - PÁTEK
7 - 12 12,30 - 18
TELEFON A FAX:
272 732 444 - 5
PICTA@IOL.CZ
THALIAPICTA.CZ

padě používat bezolovnaté střelivo. První možnost je však pro kondory také nepříznivá, protože bez lovu by se nabídka mršín výrazně snížila. Používání podstatně dražšího bezolovnatého střeliva se zase nelíbí lovcům, protože by ochranu kondorů *de facto* platili ze svých peněženek. Zbývá tedy vyřešit poslední otázku – kdo vlastně ochranu kondorů kalifornských zaplatí? (ScienceNow Daily News 6. 8. 2008)

Jiří Reif, PŘF UK

Až kukačka zakuká aneb Vánoční ornitologie

(Panu prof. Iljovi Hurníkovi)

Z vánočních koled na nás odevšad kuká kukačka obecná, lidově žežulka, nářečně zezulka. Ve staré češtině to byla *žežhule*. Kukačka s žežulkou jsou totožné nejen zoologicky, ale i etymologicky. Rozdíl je jen v tom, jak kdy komu hlas tohoto ptáka zněl, našim předkům *gegu*, dnešním Čechům *kuku* (podobně Němcům *kuckuck*, Maďarům *kakuk* atd.). O to ale nejde.

Slyšel už někdy někdo v Čechách na Vánoce kukat kukačku? Pokud slyšel, pak byla nejspíš dřevěná a seděla v hodinách. A přesto v českých koledách kukají kukačky o sto šest: *Žezulka z lesa vylítla, kuku!, u samých jesliček sedla, kuku! Pána svého vychvaluje, kuku, kuku, kuku!... Bude žežulička vyrážet Ježíška, u hlavičky jeho sedávat, líbezně mu kukávat, ku kuku, ku kuku, zdrav budiž Ježíšku... Kuku, kuku, chaso zhůru... Aj ta žežulinka, jak se tam ozývá... Další citací se zdržím, bez ohledu na věrohodnost obsahu jsou to překrásné koledy.*

Stručně si všimněme, co v prosincově tichém lese vyvádí podle koled ostatní ptactvo: *A ptáčekové jsou k jesličkám přiletovali, předivnými svými hlasy ho vítali, cr cr cr cr, fi fi fi fi, tak jemu zpívali.* A kteří konkrétně se zúčastňují koncertu? *Co to ten slavíček dnes tluče... Aj, ta křepelinka... Co to ten hloubek dnes houká, že se to tak kolem rozlívá?* V jiné koledě *dva strnadle* (strnadové) *v povětrí sa nesú* a v mnoha koledách se dokonce ozývá *hrdlíččin hlas*, patříci v domácích poměrech už tradičně do borového háje zavánějícího v Máji. Což ostatně lidé věděli odedávna, jak naznačují lidová jména vstavačů (zezulka, kukačka), tedy bylin kvetoucích v době nejhalasnějšího jarního kukání.

Čím to, že koledy trošinku „lžou“? Odpověď hledíme opět v koledách.

CENIA, česká informační agentura životního prostředí ve spolupráci s krajskými úřady zpracovává každoročně pro Ministerstvo životního prostředí publikaci Stav životního prostředí v jednotlivých krajích ČR, která je běžně přístupná v elektronické podobě. V letošním roce má však novou formu barevných a graficky přitažlivých skládaček, které jsou rozděleny do deseti tematických celků a doplněny množstvím grafů, map a tabulek. Jsou zde například informace o míře znečištění ovzduší a jeho vlivu na zdraví obyvatel, o kvalitě vod či o chráněných územích ležících na území kraje. Každý kraj zde také prezentuje své aktivity v ochraně a péči o životní prostředí. Porovnání základních ukazatelů v různých krajích usnadní souhrnná srovnávací publikace, která celou sadu čtrnácti krajských zpráv doplňuje. Tyto materiály budou v nejbližších dnech k dispozici na webových stránkách CENIA a MŽP. Tištěnou verzi lze objednat na adrese info@cenia.cz nebo přímo na příslušném krajském úřadě.

INZERCE 1049

CENIA, česká informační
agentura životního prostředí,
Líšeňská 8, 100 05 Praha 10

www.cenia.cz

info@cenia.cz

267 225 340

Ptáčekové libým hlasem zpívají, pastýři o půlnoci troubějí, nikdy to nedělali, by v noci troubívali. A totéž, co je zde řečeno o pastýřích, platí i o ptácích. Nikdy to nedělali! Koledy prostě zvěčňují představu něčeho velmi divného: *Když je zima, mráz, slyším divný hlas, ptáci o půlnoci zpívají, pastuškové vytrubují.* Jen výjimečně narazíme na realistické konstatování (v koledě *Byla cesta ušlapaná*): *Není ptáčka, není křepelíčky, samé zimy, samé mrazy, samé meteličky.*

Ornitologické nesrovnalosti v koledách nejsou ovšem žádným objevem, kdysi dávno o nich věděl každý, jinak by nevzniklo lidové rčení *Až kukačka na Vánoce zakuká*. Dnes už říkáme jenom *Až naprší* a uschne. (Texty koled jsou převzaty ze sbírky Jana Seidla *Zpěvy betlemské*, L. Mazač, Praha 1943)

Pavla Loucká

Kdo koho lovil?

Objev člověka vysokého asi metr (*Homo floresiensis*) roku 2004 v svrchnopleistocenních vrstvách ostrova Flores byl velkým překvapením a dodnes zaměstnává řadu paleoantropologů, kteří „hobita“ dále zkoumají ze všech možných hledisek.

Nyní snad konečně převládl názor, že šlo o svébytný a dosti odlišný druh člověka. Krom intelektuálního potěšení však tento objev podnítil i jisté neduhy vědecké obce, jako bylo osobní osočování, nebo dokonce ničení diagnostických znaků na kosterním materiálu. Někteří lidé prostě nebyli na takový nálezný přípraveni, i když zoologové dobře vědí, že se řada druhů na ostrovech buď zmenšuje

je (vesměs velká zvířata, na Floresu třeba vymřelý slon *Stegodon florensis*), nebo naopak zvětšuje (vesměs drobná zvířata, na Floresu třeba myšovitý hlodavec rodu *Papagomys*).

Nyní byl na stejném ostrově, a dokonce ve stejné starých vrstvách (18 000 let) objeven obří marabu, který dostal jméno *Leptoptilos robustus*. Tento zvláštní čáp byl patrně až 1,8 metru vysoký a vážil 16 kg. Jeho objevitelé ho považují za jednoho z vrcholových predátorů ostrova, spolu s varanem komodským. Proto tedy vyvstává otázka: Byl obří marabu loven floreským člověkem, nebo tomu bylo alespoň někdy naopak? Dodejme, že marabu se dnes vyskytuje v Africe a jihovýchodní Asii, přičemž vymřelý marabu by byl oproti svému dnešnímu asijskému příbuznému větší o nějakých 60–70 cm, oproti africkému „jenom“ o 30–60 cm. Je tedy zajímavé, že se marabu jako poměrně velké zvíře v průběhu evoluce v ostrovních podmínkách nezmenšil, ale naopak zvětšil. (Science 321, 1023, 2008 a http://www2.nrm.se/ve/birds/sape/SAPE_abstracts_2008.pdf)

Jan Robovský, PŘF JU

Chování v dětství a zneužívání psychotropních látek v dospělosti

Problematika zneužívání psychotropních látek a pozdější závislosti na nich je komplexní, podílejí se na ní jak biologické, tak psychologické a sociální faktory. Jedna z přijatelných hypotéz mluví o návaznos-

Z akademické obce

● Cenu Alfreda Badera uděluje každoročně Česká společnost chemická mladému organickému a bioorganickému chemikovi do 35 let. Její udělení je spojeno s přemíí 100 000 Kč, kterou věnuje známý chemik, sběratel vlámských mistrů, filantrop a zakladatel firmy Aldrich dr. Alfred Bader, a s právem i povinností přednést slavnostní přednášku na konferenci Odborné skupiny organické, bioorganické a farmaceutické chemie. Letošní cenu za organickou chemii obdržel doc. Ing. Aleš Růžička, PhD., z Fakulty chemické technologie Univerzity v Pardubicích za soubor prací z oblasti přípravy organokovových sloučenin. Cenu Alfreda Badera za bioorganickou chemii získal Ing. Tomáš Bříza, PhD., z Fakulty chemického inženýrství VŠCHT v Praze za přípravu a studium vysoce fluorovaných látek.

● Při příležitosti 90. výročí založení Československa udělil prezident republiky medaili Za zásluhy kromě jiných významných osobností těmto významným představitelům akademické obce: Václavu Pačesovi, Ivo Hánovi, Oldřichu Jirsákovi, Karlu Kaplanovi, Josefu Petrářovi, Aleně Šrámkové.

● Děkan 3. lékařské fakulty UK, doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc., předal 6. listopadu 2008 medaili a pamětní list této fakulty za zásluhy o popularizaci vědy šéfredaktorovi Vesmíru doc. Ing. Ivanu M. Havlovi, Ph.D.

● Dne 20. dubna 2008 byl spuštěn celouniverzitní studentský portál www.ukacko.cz. Nové médium referující o životě UK a jejich profesorů a studentů patří do skupiny UK Media stejně jako časopisy Sociál a FFakt.

● Badatelé z ETF odstraňují z biblických textů nánosy dezinterpretací

I když tisíce let staré texty pro mnohé ztrácejí důležitost, vědecké zkoumání může velmi zásadně přispět k rozvoji nejen české společnosti. „Zkoumáme dobové pozadí jednotlivých textů, rekonstruujeme výchozí hebrejské, aramejské nebo řecké texty, překládáme je a vykládáme s ohledem na jejich místo v literatuře jejich doby až ke zkoumání jejich skutečného nebo možného dosahu pro současnou společnost,“ popisuje práci odborníků z Centra biblických studií prof. Petr Pokorný z Evangelické teologické fakulty. Na rozdíl od tvrdších vědců je naše práce méně přesná, protože se zakládá víc na svědectví, jako třeba na právo nebo historii, než na měření. Ale na druhé straně je i vědeckější, protože si klade otázky, které exaktní vědy, z nichž každá má svou metodiku, pomíjejí,“ říká Pokorný.

„Ježíšovo učení, jakmile je začneme kriticky odlišovat od pozdějších interpretací, má silný sociální náboj. Sociální rozdily a přítomnost chudoby jsou podle něj hlavním zdrojem napětí a projevem lidského odcizení. Současně je spojeno s vědomím, že nenávist není řešením a pohlí ty, kteří takovou (třídní) nenávist podporují,“ říká Pokorný.

Zdroj: *i-Forum 2/2008*;

www.etf.cuni.cz

ti a hromadění rizikových faktorů i situací. Vychází z pravděpodobné genetické dispozice. Již v dětství se projevují některé rizikové rysy, a to emoční nestabilita, zhoršená kontrola jednání a deficit exekutivních, tedy řídicích funkcí. Tato triáda bývá shrnována pod pojem neurobehaviorální desinhibice (tedy „odtlumení“, resp. uvolnění zábran). Problémové chování dítěte narušuje harmonické vztahy s okolím a bývá doprovázeno zhoršeným prospěchem a chováním ve škole. Situace takto nastavená vede k narušení vztahů se zdravými vrstevníky a k příklonu k podobně postižené skupině s deviantním chováním. Zde už je zajištěno podhoubí pro experimentování s drogami.

Pracovníci Farmaceutické fakulty Pittsburské univerzity v Pensylvánii sledují již déle než 10 let skupinu 278 chlapců od 12 let jejich věku s cílem určit, nakolik některé charakterové a emoční rysy souvisejí s pozdějším zneužíváním psychotropních látek a návykem na ně. Již v roce 2003 publikovali první výsledky, které ukazovaly, že po neurobehaviorální desinhibici projevující se ve 12, a posléze v 16 letech následuje v 19 letech nadužívání návykových látek dokonce v 85 procentech případů.

Také jejich poslední práce,¹ věnovaná mimo jiné validizaci použitých metodik, potvrzuje výchozí hypotézu o těsném vztahu neurobehaviorální desinhibice v dětství a problémovým chováním včetně nadměrného užívání některých látek v adolescenci a časně dospělosti. Desinhibice souvisí též s násilným chováním, agresivitou, kriminalitou a úrazovostí. Ze zjištěných odchylek funkce mozku byla u těchto pacientů funkční magnetickou rezonancí prokázána snížená aktivita prefrontální kůry a některé odchylky v obrazu evokovaných potenciálů, jiné souvislosti nebyly shledány. Dalším významným biopsychosociálním faktorem bylo nadměrné užívání návykových látek již u otců postižených pacientů.

Autoři se domnívají, že podchycení neurobehaviorální desinhibice v časném věku může přispět k odhalení potenciálně rizikových osob a k účinné prevenci.

Radkin Honzák

Vánoční hvězda

Pryšec nádherný (*Euphorbia pulcherrima*), lidově nazývaný vánoční hvězda, je rostlina keřovitého až stromovitého vzrůstu, ale její vyšlechtěné

odrůdy dosahují výšky jen 20–40 cm. Kolem nenápadného, obouhlavního vrcholičnatého květenství vyrůstají velké, ozdobné listeny tvořící růžici, která dle odrůdy může mít barvu zářivě červenou, cihlovou, růžovou, krémovou nebo bílou. Rostlina pochází ze Střední Ameriky a Mexika, dnes je však rozšířena v tropech téměř celého světa. Je oblíbenou domácí rostlinou, která při správném ošetřování, tj. při umělém prodloužení tmavé části dne od počátku října až na 14 hodin, vykvete kolem Vánoc – proto název vánoční hvězda. Dalším jejím lidovým názvem je Kristova koruna.

Všechny pryšcovité rostliny (*Euphorbiaceae*) roní bílé latexové mléko, které obsahuje jedovaté terpenické látky. Je tedy i vánoční hvězda jedovatá? O její jedovatosti existují rozporuplné údaje. V roce 1996 bylo ve Spojených státech zpětně analyzováno 849 575 případů intoxikací jedovatými rostlinami, z toho bylo 22 793 případů způsobeno vánoční hvězdou. Většina z nich (téměř v 99 %) vznikla náhodným kontaktem v přírodě, týkalo se to zejména dětí. Naprostá většina případů však nevyžadovala hospitalizaci a často se neobjevily žádné toxické příznaky (*American Journal of Emergency Medicine* 14, 671, 1996). Současné výzkumy ukazují, že požití listů může vyvolat pocity nevolnosti a zvracení, nikoliv však závažnou otravu. Latex působí jako dráždidlo a na pokožce může způsobit vyrážku, u dětí dokonce puchýře.

Rostlina rozhodně není životu nebezpečná, jak se někdy mylně uvádí, ale její jedovatost bychom neměli podceňovat. Indiští vědci nedávno zjistili, že vodný extrakt z tohoto pryšce je jedovatý pro většinu sladkovodních plžů, kdežto většině ryb neškodí (*Fitoterapia* 76, 747, 2005). Rostlina by tak mohla být využita jako levný prostředek pro kontrolu nad škodlivými vodními plži. V poslední době se ukázalo, že pryšec nádherný je vhodný též pro genetické experimenty. (*Plant Cell Reports* 27, 1027, 2008)

Jiří Patočka

Pavoukům škodí jeleni a chutná nektar

Laboratorní biologové obvykle studují jen svých oblíbených modelových druhů, naproti tomu ekologové často popisují společenstva s velkým počtem druhů, které musejí znát. I jejich výzkumy jsou však taxonomicky omezené a málokdy

1) Mezzich A. C., Tarter R. E., Feske U., et al.: *Psychol. Addict Behav.* 21, 508–515. 2007/4.

Jelen sika Dybowského (*Cervus nippon dybowskii*); snímek © Václav Příbáň.

narazíme na tým, který by v přírodě studoval zároveň řekněme aktivitu savců a pavouků. A právě to nedávno udělal jeden japonský tým.

Přítomnost vyššího počtu jelenů sika znamenala méně pavouků stavějících si síť v bylinném podrostu jak cedrového, tak listnatého lesa. Nedělo se tak zřejmě kvůli tomu, že by jeleni přímo rozbíjeli pavoukům jejich síť, ale proto, že část trávy vypásli a pavoukům nezbylo pro stavění sítí dost vhodných míst. Zvláště silně byli postiženi kleptoparazitictví pavouci, kteří kradou kořist v cizích sítích, a naopak snovačky se svými prostorovými sítěmi jen nepatrně. Spolu s počtem jedinců klesal i počet druhů pavouků v lesích hojně obývaných jeleny.

Pavouci stavějící si síť téměř na zemi mezi opadankou v cedrovém lese byli hojnější a v listnatém lese druhově bohatší v přítomnosti jelenů. Řidší bylinný kryt létajícímu hmyzu dovolil, aby se v hojném počtu dostal až na zem, k pavoukům. Početnost těchto pavouků také vzrůstala s tloušťkou vrstvy opadanky, na což ovšem jeleni nemají vliv.

Několik čeledí pavouků, kteří si nestavějí síť, ale kořist pronásledují, překvapivě získává část živin z květů a mimokvětých nektarií rostlin. Dřívější náhodná pozorování byla nedávno experimentálně ověřena v Texasu na bavlníku, který má oba typy nektarií. Pomocí anthronového

čínidla prokázali přítomnost fruktózy, kterou lze těžko získat z jiného potravního zdroje, u 25 % dospělých západnic *Cheiracanthium inclusum* a šplhalek rodu *Hibana*, u 40 % běžníků a 30 % paslídáků. Samice holdovaly nektaru častěji než samci, mláďata pak asi dvakrát méně než dospělí. Naopak žádné stopy fruktózy nebyly nalezeny u slídáků, kteří lezou raději po zemi než po rostlinách.

U šplhalek bylo po pozření kapičky nektaru zjištěno dokonce zvláštní chování. Pavouk dále neběžel přímo, ale slídil v blízkosti vypité kapičky, aby našel další. Přitom byl scho-

pen zapamatovat si vůni pozřehého nektaru a novou kapku vyčenichat. V laboratoři se to potvrdilo pomocí roztoku cukru s vanilkou. (*Environmental entomology* 37, 938–946 a 996–1002, 2008/4; *Entomologia experimentalis et applicata* 127, 64–71; 2008/1) **Oldřich Nedvěd**

Jste obézní? Přestěhujte se!

Ken Smith a jeho kolegové z Univerzity v Salt Lake City sledovali 450 tisíc obyvatel tohoto města i okolí a zjišťovali, jak jsou na tom s obezitou. Pro svou studii vyžili databázi lidí s řidičským oprávněním, zkombovali ji s demografickými údaji získanými při posledním sčítání obyvatel a z údajů o jejich váze i výšce spočítali jejich BMI (podíl tělesné hmotnosti a druhé mocniny výšky), což je jednoduchý, ale celkem spolehlivý ukazatel obezity. Nejnížší hodnoty BMI měli lidé žijící ve staré zástavbě. Jejich život byl spojen s častým chozením a vůbec s vyšší pohybovou aktivitou. Lidé žijící v nových domech vykazovali signifikantně vyšší hodnoty BMI. Podle výzkumníků to je zejména tím, že tyto lidi nic nenutí a ani neláká chodit pěšky. Rozdíly v hodnotách BMI mezi jednotlivými ulicemi byly až 25 %. Trpíte-li nadváhou i vy, zkuste se přestěhovat do sousední ulice. (*American Journal of Preventive Medicine*, DOI: 10.1016/j.amepre.2008.05.028) **Jiří Patočka**

ČESKÝ ROZHLAS

vesmír

Věda jako zboží

Objevy se stávají rukojmím padvodníků...

Iluze o možnostech vědy se prodávají nejlépe. Proč jim lidé stále věří? Brání se vědci zneužívání svých oborů? Jaké škody mohou napáchat vědečtí šarlatáni?

Český rozhlas Leonardo,
Lidová univerzita Městské knihovny v Praze
a časopis Vesmír

vás zvou na diskusi o důsledcích komerčního zneužívání vědy a výzkumu
17. prosince 2008, od 19 hodin v malém sále Městské knihovny v Praze
(Mariánské náměstí 1, Praha 1)

Městská knihovna v Praze

